

Valvontaosasto / OHJAS
Oikeudelliset asiat

12.10.2020

Eduskunnan hallintovaliokunta
S-posti: hav@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö hallituksen esityksestä HE 137/2020

Tullin kommentit hallituksen esityksessä ehdotettuihin muutoksiin

Lausunnon antaja:

Tulliylitarkastaja Sami Vainikka, puh: 0403326940; s-posti:sami.vainikka@tulli.fi

Lausunto:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Tulli voisi tartuntatautilain 16 c §:n nojalla antaa virka-apua kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavalle viranomaiselle. Virka-apu koskisi 16 c §:n 1 ja 2 momentin mukaisia tilanteita. Säännöksessä myös mainitaan, että virka-apua voidaan antaa, jos se ei vaaranna virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

Tulli pitää virka-avun antamisen mahdollistavaa sääntelyä tärkeänä, jotta hallituksen esityksessä esitetyt tavoitteet saadaan toteutettua. Erityisesti EU:n sisärajoilla on oletettavaa, että Tullilta pyydetään virka-apua todistusten valvontaan, sillä Tulli hoitaa myös sisärajoilla tavaraliikenteen valvontaa. Ehdotettu säännös on myös hyvä kirjoittaa ehdolliseen muotoon, jota voidaan turvata Tullin päätehtävien suorittaminen.

Tulli tuo tässä lausunnossa kuitenkin esille niitä seikkoja, joihin Tullin näkemyksen mukaan tulee kiinnittää huomiota virka-avusta säädettäessä.

Tartuntatautilain 16 c §

Ehdotetun säännöksen ensimmäisessä momentissa säädetään, että todistus tai poikkeusperuste on esitettävä maahantulon yhteydessä rajatarkastuksessa rajatarkastusviranomaiselle. Lisäksi kunnan viranomainen valvoo, että henkilöllä on mukanaan kyseiset asiakirjat.

Terveystodistuksen esittämisvelvoite koskee sanamuodon mukaisesti ainakin EU:n ulkorajojen valvontaa ja todistuksen esittämisvelvoite on säädetty laissa näiltä osin selkeästi. Toisaalta voimassa olevat väliaikaiset sisärajatarkastuksetkin mitä ilmeisemmin kuuluvat edellä mainitun 1 momentin piiriin eli todistus on esitettävä myös sisärajoilla rajatarkastusviranomaisille. Hallituksen esityksestä ei selkeästi ilmene, että onko mahdollista, että todistus tulisi esittää myös sellaisessa tilanteessa, jolloin sisärajatarkastukset eivät mahdollisesti ole voimassa. Tällöin Tullin rooli sisärajoilla lisääntyisi merkittävästi, jos paikalla ei ole esimerkiksi rajavartiolaitoksen henkilökuntaa.

Valvontaosasto / OHJAS

12.10.2020

Oikeudelliset asiat

Esitetyssä pykälässä jääkin epäselväksi se, että kuinka on tarkoitus valvoa EU:n sisärajojen ylittämistä ja kuinka todistus on tarkoitus sisärajaliikenteessä tarkastaa. Sisärajoilla tarkastukset ovat ylipäänsä mahdollisia vain riskiarvioinnin tai muuten asiallisesti perusteltujen toimenpiteiden perusteella ja satunnaisia tarkastuksia ei voida tehdä. Jää siten epäselväksi, onko sisärajaliikenteessä viranomaisella oikeus edes pyytää kyseistä todistusta tai selvitystä poikkeusperusteesta.

Ehdotettavaan säännökseen tulisi Tullin näkemyksen mukaan täsmentää viranomaisten roolia sisärajaliikenteen valvonnassa ja myös kirjata selkeästi toimivalta siitä, että viranomainen voi sisärajaliikenteessä pyytää terveystodistuksen nähtäväksi. Lisäksi olisi hyvä täsmentää, että koskeeko virka-apun antaminen 16 c §:n 2 momentissa mainittujen kirjausten sekä muiden jatkokäsittelytoimenpiteiden tekemistä eli onko esimerkiksi Tullilla oikeus tehdä itsenäisesti kyseiset jatkotoimenpiteet terveystodistusten valvomisen lisäksi. Tullin näkemyksen mukaan virka-apua antavilla viranomaisilla tulisi olla selkeä toimivalta kyseisten jatkotoimenpiteiden tekemiseen itsenäisesti.

Tullille ei ole esitetty myöskään minkäänlaista arviota siitä, kuinka paljon virka-apua mahdollisesti tulisi antaa. Ylipäänsä voidaan sanoa, että sisärajaliikenteen osalta Tullin resurssit eivät riitä todistusten valvontaan muuta kuin kohdennettuna eli riskiarvioinnin tai vastaavan konkreettisen syyn perusteella. Liikennevirta sisärajoilla on voimakasta ja todistusten tarkastaminen on siten pois Tullin ydintoiminnasta.